

E. Arnolds, R. Chrispijn & R. Enzlin (redactie), 2015. Ecologische Atlas van Paddenstoelen in Drenthe. Stichting Paddestoelen Werkgroep Drenthe. 3 delen:

Deel 1. Inleiding. (272 pp.); Deel 2. Graslanden, moerassen, heiden en cultuurland. (744 pp.); Deel 3. Loof- en naaldbossen. (720 pp.).

MYCOLOGISCHE RIJKDOM IN DRENTHE

Tijdens een feestelijk minisymposium in Zwiggelte is op 13 maart 2015 de Ecologische Atlas van paddenstoelen in Drenthe gepresenteerd. Deze driedelige uitgave vormt het resultaat van jarenlange noeste arbeid van de Paddestoelen Werkgroep Drenthe (PWD) en is haar gewicht (7 kilo!) meer dan waard. De atlas past in een mooie serie ecologische atlassen over de provincie, waaronder de Atlas van de Drentse flora (Werkgroep Florakartering Drenthe 1999).

Paddenstoelen staan de laatste jaren gelukkig weer wat meer in de schijnwerpers en dankzij enkele recente publicaties is de Nederlandse kennis een stuk beter ontsloten voor een breed publiek. In de eerste plaats geeft de Beknopte standaardlijst van de Nederlandse paddenstoelen (Arnolds & Van den Berg 2013) een overzicht van alle uit Nederland bekende paddenstoelensorten. In vergelijking met de vorige standaardlijst uit 1995 is het aantal soorten flink uitgebreid (5.315 soorten 'macrofungi' waaronder ook roesten en slijmzwammen) en bovendien zijn vele soorten van naam veranderd als gevolg van nieuwe inzichten uit moleculair onderzoek. Voor het op naam brengen van plaatjeszwammen en boleten vervult de Veldgids paddenstoelen (Dam & Kuyper 2013) een lang gekoesterde wens. De gids bevat determinatiesleutels en foto's van de 500 meest algemene soorten plaatjeszwammen en boleten. Tenslotte geeft het OBN rapport Paddenstoelen in het natuurbeheer (Ozinga et al. 2013) een overzicht van de ecologie van paddenstoelen met voor vrijwel alle Nederlandse habitattypen een overzicht van de kenmerkende paddenstoelen en informatie over de belangrijkste milieufactoren en mogelijkheden voor beheer.

Met het verschijnen van de Ecologische Atlas van Paddenstoelen in Drenthe behoort de provincie Drenthe nu tot de best op paddenstoelen onderzochte regio's in de wereld en door de rijkdom aan informatie is de atlas ook zeer interessant voor mensen buiten Drenthe. De basisgegevens worden gevormd door karteringsgegevens die in de loop van de twintigste eeuw verzameld zijn door honderden vrijwilligers. In de periode 1999-2010 zijn de beschikbare gegevens gericht aangevuld waarbij veel aandacht is besteed aan minder bezochte en op het oog vaak onaantrekkelijke kilometerhokken. Dit is van belang omdat er bij veel inventarisatieatlassen sprake is van een sterke bias van de bezochte gebieden en vaak worden de kaartbeelden sterk gekleurd door gebiedsvoorkeuren van actieve waarnemers. Door de uitgebreide aandacht voor 'witte gebieden' geven de kaarten in deze atlas een representatief beeld van de daadwerkelijke verspreiding van soorten. De atlas bouwt voort op het mycologische onderzoek van het Biologisch Station Wijster, een veldstation dat behoorde bij de Landbouwuniversiteit Wageningen. Generaties biologen hebben hier mycologische cursussen gevolgd en veldonderzoek gedaan en ook mijn passie voor paddenstoelen is in Wijster aangewakkerd. In een hoofd-

stuk over de historie van het paddenstoelenonderzoek in Drenthe wordt dan ook veel aandacht geschonken aan dit veldstation en aan de belangrijke rol van professor Jan Barkman bij de ontwikkeling van het mycosociologische onderzoek. Het onderzoek dat vanuit Wijster werd uitgevoerd is richtinggevend geweest voor de het mycosociologische onderzoek in Europa en als een eerbetoon wordt de atlas opgedragen aan Barkman (1922-1990). Na de sluiting van het Biologisch Station Wijster werd het karteringswerk in Drenthe voortgezet door de Paddenstoelen Werkgroep Drenthe.

In totaal zijn 2.350 soorten gevonden en het grootste deel van de atlas bestaat uit een beschrijving van deze soorten. De soorten zijn hierbij ingedeeld naar habitat-type en niet naar taxonomische verwantschap. Dit is voor sommige mensen misschien even wennen, maar vanuit een ecologisch perspectief biedt dit een handig overzicht. Deel 2 beschrijft de soorten van graslanden, moerassen, heiden en cultuurland en Deel 3 de soorten van loof- en naaldbossen. Bij de beschrijvingen van de niet al te zeldzame soorten wordt een vast stramen gevolgd met informatie over onder andere standplaats, fenologie, verspreiding en trend. Door de enorme hoeveelheid gegevens en veldkennis die hier bijeengebracht zijn, bevatten deze delen een uniek overzicht van de ecologie van veel soorten. Voor circa 1.500 soorten is een kleurenfoto toegevoegd waaronder ook diverse weinig afgebeelde soorten. Daarnaast zijn er vele zeer fraaie aquarellen opgenomen. De meeste zijn van de hand van Eef Arnolds, maar er zijn ook enkele historisch afbeeldingen toegevoegd van onder andere Willem Beijerinck (1891-1960).

Het is een atlas om uren in te grasduinen en hierbij valt op dat Drenthe nog steeds veel mycologische parels herbergt. De twaalf rijkste gebieden worden in een apart hoofdstuk besproken. Hieronder niet alleen bekende gebieden als het Lheederzand in het Dwingelderveld en de Havelterberg, maar ook enkele gebieden die bij niet-mycologen waarschijnlijk minder bekende zijn zoals het Boekweitenventje (bij Gieten) en het Asserbosch. Bij het bestuderen van de ruimtelijke patronen en de soortteksten wordt ook duidelijk dat er nog veel onbeantwoorde vragen liggen over de ecologie van paddenstoelen. Ik hoop dan ook van harte dat deze monumentale atlas bij kan dragen aan meer ecologisch onderzoek aan paddenstoelen.

Bestelinformatie via: http://drenthe.paddenstoelenkartering.nl/downloads/Folder_Atlas_paddenstoelen_in_Drenthe.pdf

Wim Ozinga

